

РОЗДІЛ ІХ. ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА

УДК 378.4.016: [615.85:78] (4)

DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5622-2024-1-21>

ПЕДАГОГІКА МУЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ: ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД

Добровольська Р. О.

доктор філософії (PhD),

*старший викладач кафедри вокально-хорової підготовки, теорії
та методики музичної освіти імені Віталія Газінського*

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

вул. Острозького, 32, Вінниця, Україна

orcid.org/0000-0002-1414-8861

rufina.dobrovolska@vspu.edu.ua

Ключові слова: *музичний
терапевт, навчальні
програми, Європа та США,
фахова підготовка.*

Стаття присвячена феномену музичної терапії як розвинутої галузі у Сполучених Штатах Америки та Європі. Установлено, що підготовка музичних терапевтів відрізняється в цих регіонах.

Проаналізовано, що у Сполучених Штатах Америки музичні терапевти отримують ступінь бакалавра, магістра або доктора філософії в музичній терапії в університетах, які пропонують таку програму. Бакалаврська програма зазвичай триває чотири роки, магістерська – два роки, а докторська програма – чотири-п'ять років. Під час навчання студенти вивчають теоретичні та практичні аспекти музичної терапії, зокрема й основи психології, музичну теорію та техніки музичної терапії для різних популяційних груп, як-от діти з аутизмом, люди з деменцією тощо.

Установлено, що в Європі, підготовка музичних терапевтів може відрізнятися залежно від країни, але загалом підготовка музичних терапевтів відбувається на магістерському рівні, який зазвичай триває два роки. Студенти вивчають теорію та практичні навички музичної терапії, а також здійснюють практичну роботу із клієнтами на різних етапах навчання. Навчання може здійснюватися в університетах або у фахових навчальних закладах, які спеціалізуються на музичній терапії. В обох регіонах підготовка музичних терапевтів охоплює багато практичних компонентів, як-от стажування та практикуми.

Доведено, що навчальні програми музичної терапії в Європі забезпечують захопливий огляд обраних програм музичної терапії в десяти різних країнах, як-от: Австрія, Бельгія, Данія, Франція, Німеччина, Італія, Латвія, Велика Британія, Польща й Іспанія.

У статті надається довідкова інформація про теми та філософії, що впливають на програми, критерії прийому, структуру навчального плану, клінічну підготовку, стажування, музичну підготовку та досвід, навчання й оцінку процедури щодо якості викладання та програми PhD.

Узагальнено, що підготовка музичних терапевтів у Сполучених Штатах Америки та Європі має свої відмінності та спільні риси. У статті наведено загальний огляд основних рис підготовки музичних терапевтів у цих регіонах.

PEDAGOGY OF MUSIC THERAPY: ABROAD EXPERIENCE

Dobrovolska R. O.

Doctor of Philosophy (PhD),

Senior Lecturer at the Department of Vocal and Choral Training, Theory and Methods of Music Education Named after Vitaliy Gazinsky

Vinnytsia Mykhailo Kotsyubynskyi State Pedagogical University

Ostrozhkogo str., 32, Vinnytsia, Ukraine

orcid.org/0000-0002-1414-8861

rufina.dobrovolska@vspu.edu.ua

Key words: *music therapist, educational programs, Europe and USA, professional training.*

The article examines the phenomenon of music therapy as a developed field in the United States and Europe, and the training of music therapists differs in these regions.

In the USA, music therapists earn a bachelor's, master's, or doctorate in music therapy from universities that offer such a program. A bachelor's program usually takes four years, a master's program takes two years, and a doctoral program usually takes four to five years. During their studies, students study the theoretical and practical aspects of music therapy, including the basics of psychology, music theory and music therapy techniques for various populations such as children with autism, people with dementia and others.

In Europe, the training of music therapists can vary from country to country, but in general music therapist training takes place at the master's level, which usually lasts two years. Students learn the theory and practical skills of music therapy, as well as perform practical work with clients at various stages of their studies. Education can be carried out in universities or in specialized educational institutions that specialize in music therapy. In both regions, music therapist training includes many practical components, such as internships and practicums.

Music Therapy Study Programs in Europe provides a fascinating overview of selected music therapy programs in ten different countries, including: Austria, Belgium, Denmark, France, Germany, Italy, Latvia, London, Poland and Spain. The article provides background information on topics and philosophies affecting programs, admissions criteria, curriculum structure, clinical training, internships, musical training and experience, training, and evaluation procedures for teaching quality and PhD programs.

It is summarized that the training of music therapists in the USA and Europe has its differences and common features. Below is a general overview of the main features of the training of music therapists in these regions.

Постановка проблеми. Проектування, оцінка й оновлення контенту, поширеного у програмах клінічної освіти, є ключем до забезпечення того, що музичні терапевти будуть адекватно навчені перед початком професійної діяльності, оперуватимуть правильними інструментами та знаннями, щоб розпочати свою кар'єру. Музична терапія – це сфера, де існує велика розмаїтість міжнародних стандартів і вимог в освітній, дослідницькій і клінічній роботі.

Варіації спостерігаються в тому, що викладається в різних освітніх програмах, у підходах, які підкреслюються, у часі та типі сертифікації,

які необхідні для роботи музичним терапевтом. Отже, систематичний огляд програм музикотерапії виявляється корисним для розуміння того, що викладається, напряму музичної терапії в наукових колах. Саме це стає важливим новим інформаційним ресурсом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У Європі програми підготовки музичних терапевтів охоплюють теоретичні та практичні заняття з музики, психології та медицини, але можуть також включати інші дисципліни, як-от танець і театр. У Європі існує Координаційний комітет європейських асоціацій музичної терапії (Coor-

dination Committee of the European Music Therapy Associations), який координує роботу різних національних асоціацій музичної терапії. Також функціонує Європейська федерація музичної терапії (European Music Therapy Confederation), яка сприяє розвитку музичної терапії в різних країнах Європи. Більшість програм музичної терапії в Європі вимагає стажування у клінічному середовищі, але тривалість та інтенсивність стажування можуть різнитися залежно від країни [1, с. 28–34]. ЕМТС пропонує короткий огляд усіх поточних 119 європейських програм підготовки музичної терапії для довідки.

Мета статті полягає в детальному аналізі стану фахової підготовки музичних терапевтів у США та Європі, порівняльному аналізі університетських навчальних програм і викоремлення спільних і відмінних рис у процесі навчання музичної терапії.

Виклад основного матеріалу. З'явилися сильні психотерапевтичні основи, які були послідовними в європейських підходах до навчання, що різко контрастує з північноамериканськими програмами музичної терапії. Незважаючи на те, що дані підходи вказують на невеликі відмінності залежно від культури й області, де була створена музична терапія, психодинамічні та гуманістичні філософії були спільною рисою всіх програм.

Іншим спільним знаменником був імпульс до особистісного зростання, який простежується в більшості освітніх програм. Щодо різних критеріїв прийому, кожна школа вимагає різних рівнів і зосереджується на необхідних музичних навичках. Усі програми підкреслювали важливість вільної та групової імпровізації. Причому кожна з них включає поглиблене інтерв'ю з кандидатами для вивчення інтересів, особистості та досвіду кандидата до прийняття на роботу як музичного терапевта.

Щодо тривалості програми та кількості кредитів, необхідних для отримання ступеня або диплома, існують великі відмінності. Незважаючи на те, що тривалість програм різна, ми узагальнили чотири основні компоненти програм, як-от: основи музичної терапії (зокрема, самостійний досвід і стажування), музично-художнє формування, медико-психологічний фундамент і різне (наприклад, написання дисертації, наукові предмети, інші методи терапії мистецтв). Дослідження даних компонентів є корисним для розуміння загальних компонентів і навчальних програм музичної терапії в Європі.

Кожна програма передбачала різний відсоток часу на музичну підготовку залежно від їхнього середовища. Наприклад, програми музичної терапії в музичних університетах мали перевагу в тому, щоб пропонувати здобувачам більшу кіль-

кість годин музичної підготовки, ніж у програмах медичних університетів. Хоча відсоток музичної підготовки до терапії є різним, усі програми музичної терапії в Європі вимагають від студентів розвитку творчих музичних навичок, різні діапазони навичок володіння музичними інструментами та вільних навичок імпровізації.

Вимоги до практичних годин коливаються від 75 клінічних годин для отримання ступеня бакалавра до 765 годин у 4-річній очній програмі. Однак більшість програм вимагають від студентів отримання досвіду в різних умовах: з дітьми та дорослими, із групами. Ці клінічні можливості були визнані важливими в наданні допомоги студентам у розвитку різних перспектив музичної терапії, власного репертуару та творчого комфорту для майбутнього, коли вони починають працювати незалежно як терапевти [7].

Усі програми визнали важливість досвіду та самостійного навчання, необхідних для того, щоб бути готовим до проведення клінічних випробувань. Хоча всі програми дотримуються критеріїв Європейського реєстру музичних терапевтів (ЕМТР), який окреслює мінімум 200 годин документованого самостійного досвіду (наприклад, студенти, які беруть участь або отримують постійну музичну терапію, групову музичну терапію, психотерапію, системну терапію, гуманістичну терапію), кожна школа встановлює різний формат і тривалість навчання із самостійним досвідом, залежно від їхньої фінансової ситуації, місцерозташування, філософії тощо. Дослідження, розроблення або перегляд поточних програм музичної терапії в Європі є корисними для розуміння тенденцій і прикладів того, які компоненти варто включати щодо подальших експериментальних розробок.

Варто відзначити зростання кількості докторських програм, що є свідченням розвитку музичної терапії в Європі. Це вказує на важливість творчого та педагогічного взаємозв'язку аспірантів один з одним та з іншими країнами.

Докторські програми заохочують дослідження, розроблення й оцінювання клінічних стандартів, що впливає не тільки на клініцистів і дослідників, але й на клієнтів, які отримують послуги музичної терапії. Внесок Європи у клінічних і дослідницьких умовах створює міжнародний вплив у багатьох сферах, а не тільки в музичній терапії. Цікаво буде спостерігати за навчальними розробками європейських клініцистів і дослідників найближчим часом. Оскільки музична терапія продовжує розвиватися не тільки як мистецтво, але і як наука, тому фундамент, з яким працюють клініцисти та дослідники, створюється й інформується навчальним процесом [3].

У більшості країн Європи музикотерапія може застосовуватись у різних сферах, включаючи психіатрію, неврологію, реабілітацію та педіатрію. Тому підготовка музикотерапевтів у Європі може бути спрямована на надання фахівцям визначених знань і навичок, щоб вони могли працювати в різних контекстах і з різними групами пацієнтів.

Особливості підготовки музичних терапевтів з використанням *дослідницького методу* в Європі такі:

- вивчення дослідницьких методів: студенти навчаються різноманітних дослідницьких методів, як-от квалітаивні та кількісні дослідження, емпіричне дослідження, феноменологічний підхід, групові дослідження тощо;

- практична підготовка: музичні терапевти отримують можливість здійснювати практичні дослідження в різних медичних контекстах, а також проводити дослідження на базі своїх клієнтів;

- курси та семінари: студенти проходять курси та семінари з дослідницьких методів, які організуються музикотерапевтичними асоціаціями й університетами;

- музикотерапевтичні конференції: студенти отримують можливість брати участь у міжнародних і національних музикотерапевтичних конференціях, де можуть представити свої дослідження й ознайомитись із роботою провідних музикотерапевтів світу.

Дослідницький метод підготовки музичних терапевтів є поширеним у Європі, проте він може відрізнятися залежно від країни й освітньої програми. Наприклад, у Німеччині, Нідерландах і Швейцарії підготовка музичних терапевтів ґрунтується на дослідженні та практиці, де студенти мають можливість здійснювати власні дослідження та брати участь у дослідницьких проєктах під керівництвом відомих фахівців. У Франції й Італії основний акцент робиться на практиці та стажуваннях, де студенти мають можливість здійснювати практичну роботу з різними групами пацієнтів під керівництвом досвідчених музичних терапевтів [2].

Практичний підхід до підготовки музичних терапевтів є одним із ключових елементів освітньої програми в багатьох країнах Європи. Це означає, що студенти не тільки здобувають теоретичні знання про музичну терапію, але й практично працюють із різними групами пацієнтів.

Один із прикладів практичного підходу до підготовки музичних терапевтів – підготовка в Нідерландах. Університети та коледжі, що пропонують програми з музичної терапії, зазвичай включають практичну роботу у клініках, реабілітаційних центрах та інших медичних установах. Студенти мають можливість працювати з пацієнтами з різ-

ними хворобами та розладами, як-от депресія, тривожність, травми головного мозку тощо. Вони також мають змогу здійснювати індивідуальну роботу з пацієнтами та розробляти власні програми терапії [2].

Рефлексивний підхід є важливою складовою частиною підготовки музичних терапевтів у Європі. Цей підхід базується на ідеї, що музичний терапевт повинен бути готовий досліджувати та свідомо аналізувати власні думки, почуття та поведінку під час взаємодії із клієнтом.

У процесі підготовки музичні терапевти в Європі використовують різноманітні методи та техніки для розвитку рефлексивної практики. Один із таких методів – супервізія. Супервізія є процесом систематичного вивчення й оцінювання практики музичного терапевта з метою забезпечення якості терапевтичної роботи та розвитку рефлексивних навичок.

Додатково під час підготовки музичних терапевтів в Європі використовують інші методи, які допомагають розвивати рефлексивність, як-от рефлексивне письмо, групові дискусії та рефлексивні практики, які передбачають регулярну самооцінку й аналіз роботи музичного терапевта із клієнтами [4].

Особливу увагу приділяють розвитку вміння музичного терапевта вільно та гнучко застосовувати свої знання та навички на практиці. Це вимагає наявності в музичного терапевта високого рівня самоаналізу та рефлексії, а також готовності до постійного вдосконалення власної професійної практики.

У країнах Європейського Союзу *міждисциплінарний підхід* є досить поширеним у підготовці музичних терапевтів. Цей підхід передбачає взаємодію й інтеграцію знань і навичок з різних галузей, як-от музикознавство, психологія, медицина, педагогіка тощо.

Одним із прикладів міждисциплінарного підходу є програма підготовки музичних терапевтів в університеті Witten/Herdecke в Німеччині. У рамках цієї програми студенти вивчають різні дисципліни: музикознавство, психологію, медицину, філософію, соціологію тощо. Окрім того, студентам надається можливість здійснювати практику в різних медичних закладах і центрах соціальної реабілітації.

Ще одним прикладом є програма підготовки музичних терапевтів в університеті Ааргау у Швейцарії. У рамках цієї програми студенти вивчають різні дисципліни: музикознавство, психологію, медицину, педагогіку тощо. Окрім того, програма передбачає відвідування лекцій і семінарів від провідних фахівців із різних галузей, а також практичну роботу із клієнтами в медичних і соціальних закладах [2].

Хоча методологічні підходи до підготовки музичних терапевтів у США та країнах Європейського Союзу (далі – ЄС) мають спільні риси, є деякі відмінності, які можуть впливати на роботу музичних терапевтів у кожній країні. Нижче наведено деякі з них.

У програмах підготовки музичних терапевтів у країнах ЄС частіше застосовується *інтегрований підхід*, який містить елементи різних методологій, як-от герменевтика, креативність тощо.

Використання різних музичних жанрів: у програмах підготовки музичних терапевтів у країнах ЄС більший акцент робиться на використанні різних музичних жанрів, зокрема й народної музики, класичної музики, джазу тощо.

Акцент на дослідження власного досвіду: програми підготовки музичних терапевтів у країнах ЄС частіше надають можливість студентам більше досліджувати та рефлексувати щодо власного досвіду в музиці та психотерапії.

Акцент на практику: у програмах підготовки музичних терапевтів у Європі більший акцент робиться на практичних аспектах музичної терапії, включаючи стажування та клінічну практику [6].

Курси зі спеціалізованою терапією: програми підготовки музичних терапевтів у США частіше мають курси зі спеціалізованою терапією, як-от терапія посттравматичного стресу, залежності від наркотиків і алкоголю, терапія емоційних порушень тощо. У країнах ЄС ці курси можуть бути менш розвинуті [5].

Різноманітність підходів до психотерапії: у США більше розмаїття підходів до психотерапії, що може відображатись у програмах підготовки музичних терапевтів. У країнах ЄС може бути більший акцент на конкретних методологіях, як-от аналітична психологія або гештальт-терапія.

Різні рівні кваліфікації: у США можуть бути різні рівні кваліфікації для музичних терапевтів, як-от бакалавр, магістр і доктор. У країнах ЄС можуть бути менші відмінності в рівнях кваліфікації.

Різні вимоги до практики: у США можуть бути різні вимоги до того, як музичний терапевт може практикувати, залежно від штату. У країнах ЄС можуть бути менші відмінності в цьому питанні [7; 8].

Отже, хоча підготовка музичних терапевтів у США та країнах ЄС має багато спільних рис, є деякі відмінності, які можуть впливати на роботу музичних терапевтів у кожній країні. Розуміння цих відмінностей може бути корисним для музичних терапевтів, які планують працювати в різних країнах або бажають отримати підготовку в іншій країні.

Висновки. Із глибокого вивчення особливостей реалізації методологічних підходів у підготовці музикантів до музичної терапії можна зробити висновок про важливість адаптації програм підготовки до потреб і вимог конкретних країн і регіонів, з урахуванням їхньої культурної специфіки, соціально-економічного контексту та потреб клієнтів. Також проектування програм підготовки музичних терапевтів у Європейському Союзі та США передбачає реалізацію законів: *єдності теорії та практики; науковості; індивідуалізації; взаємозв'язку та взаємодії*. Це може сприяти створенню єдиного стандарту підготовки музичних терапевтів, що дозволить забезпечити високу якість музичної терапії та її ефективність у лікуванні різних патологій і психічних розладів. Отже, є важливим елементом підготовки музичних терапевтів і розвитку музичної терапії як наукової дисципліни.

ЛІТЕРАТУРА

1. The handbook of music therapy / L. Bunt et al. (Eds.). Routledge, 2013. p. 384.
2. European Music Therapy Confederation. Education and training. URL: <https://emtc-eu.com/training/> (дата звернення: 30.04.2023).
3. Gooding L.F. Burnout among music therapists: An integrative review. *Nordic Journal of Music Therapy*. 2019. № 28 (5). P. 426–440.
4. Music technology usage in music therapy: A survey of practice / N.D. Hahna et al. *The Arts in Psychotherapy*. 2012. № 39 (5). P. 456–464.
5. comparing the effectiveness of gestalt therapy and music therapy on test anxiety and educational well-being in Secondary school female students / S. Jahani et al. *Psychological Methods and Models*. 2018. № 9 (33). P. 1–19.
6. Kim S.A. Historical and contemporary perspectives on the development of analytical music therapy training. *Nordic Journal of Music Therapy*. 2021. № 30 (3). P. 219–237.
7. Lesley University (n.d.). Graduate programs in expressive therapies. URL: <https://lesley.edu/academics/graduate/expressive-therapies> (дата звернення: 30.04.2023).
8. Lesley University (n.d.). Undergraduate Program. Lesley University. URL: <https://lesley.edu/academics/graduate/clinical-mental-health-counseling-music-therapy> (дата звернення: 30.04.2023).

REFERENCES

1. Bunt, L., Hoskyns, S., Swami, S. (Eds.). The handbook of music therapy. Routledge. 2013. P. 384.
2. European Music Therapy Confederation. Education and training. URL: <https://emtc-eu.com/training/> (retrieved at 30.04.2023).
3. Gooding, L.F. Burnout among music therapists: An integrative review. *Nordic Journal of Music Therapy*. 2019. № 28 (5). P. 426–440.
4. Hahna, N.D., Hadley, S., Miller, V.H., Bonaventura, M. Music technology usage in music therapy: A survey of practice. *The Arts in Psychotherapy*. 2012. № 39 (5). P. 456–464.
5. Jahani, S., Bakhtiyar Pour, S., Makvandi, B., Heydarie, A., Ehteshamzadeh, P. comparing the effectiveness of gestalt therapy and music therapy on test anxiety and educational well-being in Secondary school female students. *Psychological Methods and Models*. 2018. № 9 (33). P. 1–19.
6. Kim, S.A. Historical and contemporary perspectives on the development of analytical music therapy training. *Nordic Journal of Music Therapy*. 2021. № 30 (3). P. 219–237.
7. Lesley University. (n.d.). Graduate programs in expressive therapies. URL: <https://lesley.edu/academics/graduate/expressive-therapies> (retrieved at 30.04.2023).
8. Lesley University. (n.d.). Undergraduate Program. Lesley University. URL: <https://lesley.edu/academics/graduate/clinical-mental-health-counseling-music-therapy> (retrieved at 30.04.2023).